

Hoe cactussen en vetplanten verzorgen?

Cactussen en Vetplanten v.z.w.

tekst door Eduard Van Hoofstadt

Copyright (c)1985-2000 Cactussen en Vetplanten v.z.w.

Onderstaande tekst mag gecopyeerd en/of doorgegeven worden, ook voor professioneel gebruik. Wij vinden het wel een elementaire vorm van beleefdheid de vereniging via een e-mail daarvan op de hoogte te stellen (cactusvetplant@online.be)

JANUARI - FEBRUARI

Nu zitten we echt in de winterperiode, normaal de koudste maanden van het jaar. Deze periode moet je nog steeds de nodige aandacht geven aan de verzameling. Zo moet je zoveel mogelijk, minstens tweemaal per dag, een rondgang maken bij de planten, ook als het zeer koud is of als er een pak sneeuw ligt. Als je dagelijks deze controle maakt, dan zie je vlugger wanneer er iets mis is. Heb je vele planten in rozetvorm, dan moet je regelmatig controleren in het hart van de planten. Ook ervaren verzamelaars overkomt het nog dat daar wolluizen aanwezig zijn. Dan is aanstonds reageren de beste remedie, maar wel op een zonnige dag. De temperatuur in de serre kan op zo'n zonnige dag snel oplopen tot 20°C. Bijzonder bij *Haworthia*'s en *Echeveria*'s kan wolluis vlug veel schade toebrengen. Ook *Aloë*'s zijn daarvoor een gewillig slachtoffer.

Op zonnige dagen moeten wintergroeiende soorten zeker aandacht krijgen. Een van die geslachten is *Conophytum*. Dit zit nu volop in haar groeiperiode en vraagt dus de nodige aandacht. Als het lichaam van de planten uit deze familie rimpels gaat vertonen, kan je best eens goed nevelen (enkel op een zonnige dag!). Je zal merken dat twee dagen later de rimpels verdwenen zijn. Einde april gaan *Conophytums* in rust en vragen ze minder aandacht. Ook geënte planten die op geen al te zware onderstam staan, moeten een paar keer wat water krijgen. Dat is om het uitdrogen van de entstam te beletten.

Heb je een grote verzameling dan kan je nog steeds met goed gevolg verplanten. Wel moet je zoveel mogelijk de verplante exemplaren op een zonnige standplaats zetten. Dat verplanten moet je beslist goed voorbereiden. Breng een aantal weken op voorhand de nieuwe grondmengeling in de serre. Zo heeft deze de kans om wat op temperatuur te komen. De planten die je wil verpotten, moet je voorbereiden door de oude grond zeer droog te laten worden. Zo zul je minder kans hebben om de wortels te beschadigen. Bijzonder bij de planten met een peenwortel moet de oude grond zeer voorzichtig weggehaald worden.

Tijdens deze periode kan er door neerslag en koudere temperaturen in de serre te veel luchtvochtigheid aanwezig zijn. Het beste is dan om (op een zonnige dag!) de ramen gedurende een paar uur open zetten (niet de deuren!). Die ramen moeten dan op tijd terug dicht (voor 15.00 uur!), opdat de zon de serre nog voldoende zou kunnen opwarmen. Op die manier zal het langer duren vooraleer de verwarming terug aanslaat en zo spaar je dus energie en geld uit. Nu is het ook het moment om de naametiquetten na te zien op hun leesbaarheid. Misschien is het een goed idee om een systeem, een soort van inventaris te maken van de planten in je verzameling. Dat is zeker belangrijk als je je wil specialiseren in één of meerdere geslachten. En dat is ook handig voor het nemen van notities in verband met de historie van je planten.

Nu moeten ook de jonge zaailingen de nodige aandacht krijgen. Zijn ze nog klein (omdat je bijvoorbeeld aan de late kant gezaaid hebt), dan kan je beter eens een paar keer nevelen (op een zonnige dag!). Zorg er wel voor dat ze tegen de avond terug droog staan. Ook bij sommige geslachten zijn er een aantal planten die zo'n nevelbeurt best kunnen gebruiken (uiteraard enkel tijdens een zonnige dag!). Dat is onder andere het geval voor de geslachten *Notocactus*, *Gymnocalycium* en sommige *Mammillaria*'s die bij de wintergroeiers behoren, zoals *Mammillaria plumosa* en *Mammillaria schiedeana*. Warmte-gevoelige planten, zoals de *Melocactussen* kan je best overwinteren bij een temperatuur boven de 16°C. Dat is ook van toepassing bij andere koude-schuwendende exemplaren, zoals de meer gevoelige *Euphorbia*'s.

We moeten er ook rekening mee houden dat het licht een voorname factor is, ook tijdens de winterperiode als er veel minder licht aanwezig is. De planten hebben er echter nog zoveel mogelijk van nodig. Hou daar rekening mee als je de serre gaat isoleren. Noppenplastic is niet meer zo'n goede factor wegens te weinig licht doorlatend. Nu hebben we een soort samengestelde plastic die beter isoleert en zelfs meer licht doorlaat dan glas. Deze is veel sterker en gaat veel langer mee.

Zelfs de aankoopprijs is beter. Deze plastic is te verkrijgen bij de firma Heuvel-Folie-Serres, Van Den Heuvel J. - Martens bvba, Groot Veerle 8, B-2960 Brecht (Sint-Lenaerts), tel.: + 32 (0)3/313.89.76.

Wie over een verwarmde zaaibak beschikt, kan deze maanden reeds starten met zaaien. Voor onze kamerliefhebbers zijn deze maanden niet zo makkelijk. Ze mogen hun planten maar zoveel water toedienen, dat ze niet in groei komen. Dat is een kwestie van gevoel en ondervinding. Tussendoor mogen de planten ook eens geneveld worden om het stof tegen te gaan. Wie een veranda heeft die je minimum 7°C kan geven, heeft dezelfde mogelijkheden als de liefhebbers met een serre.

Het is nu ook het goede moment om een degelijk boek ter hand te nemen over cactussen en of andere vetplanten. Wie aangesloten is bij een cactusvereniging kan zeker gebruik maken van de boekerij aldaar. Bij ons staan hiervoor meer dan 540 boeken ter beschikking die je gratis voor één maand mee naar huis kan nemen. Vind je daarin interessante gegevens, schrijf ze op en verzamel ze op fiches of in je computer. Met de jaren krijg je alzo heel wat interessante data bij elkaar.

MAART - APRIL

Deze maanden zijn voor ons liefhebbers het meest welgekomen. Na een lange winterslaap komen onze succulenten terug tot leven. Natuurlijk speelt het weer hier een zeer voorname rol. Hoe meer licht we van hierboven krijgen, hoe sneller de planten zullen reageren. Bij enkele Rebutia's kan je reeds de eerste bloemknoppen zien verschijnen en ook bij een aantal Mammillaria's is mogelijke knopvorming allicht zichtbaar. Een enkele kan reeds bloeien.

In april zijn het niet meer enkelingen, maar komt er echt veel leven in de brouwerij en zijn de kleine knopjes al echte bloemen geworden. Dan komt de liefhebbersmanie weer de kop opsteken. In onze vriendenkring worden we daar ook mee geconfronteerd. Ze staan bijna aan te schuiven voor potgrond - bims Kies - leem - lavagruis - lavakorrel en natuurlijk voor de nodige potten. We kunnen al mooie dagen hebben en zaaien, verspenen, verpotten, al wat buiten werken, ... dat geeft ons al het gevoel dat het lente is. Het kan ons alleen vleugels geven. Deze maanden zijn goed geschikt om te zaaien, als we over een verwarmde zaaibak kunnen beschikken. Over het zaaien, het hoe en waarom, over de materialen die je nodig hebt om te zaaien en al wat er bij komt kijken, kan je de nodige uitleg vinden in in een vouwfoldertje, dat je op simpele aanvraag gratis kan toegestuurd krijgen.

In maart en naar april toe, kunnen we vast reeds volop verplanten. Maak goed op tijd je grondmengeling en laat deze eerst op temperatuur komen vooraleer je met verpotten begint. De zon kan al heel wat warmte brengen in de serre zodat het nodig kan zijn deze te verminderen door te luchten. Wil je je planten vroeger in gang trekken, dan kan je alles eens stevig nevelen en hou je de serre beter even dicht. Laat de warmte rustig zijn gang gaan, maar zorg ervoor dat de temperatuur niet boven de 25°C uitstijgt. Is dat wel het geval, lucht dan wel! De planten die nog niet in gang zijn, komen dan zeker tot leven.

Veel aandacht moet blijven gaan naar het opduiken van de gekende beestjes. Hier denken we aan wolluizen, schildluizen, wortelluizen en rode spint. Zeker nu de temperaturen beginnen op te lopen, moet je alert reageren en de nodige bestrijding toepassen. Doe het op een dag dat de zon schijnt, dan heb je meer kans op succes. De meeste liefhebbers kunnen zich wel beperken tot een dagelijkse controle om te zien of alles normaal is. Heb je ergens prijs, dan moet je aanstonds reageren. Is het warm genoeg, dan kan je best gebruik maken van Theletox. Dat is een systeemgif dat door de plant goed wordt opgenomen langs de sapstromen. Dus niet alleen de plant nevelen maar de plant

ook aangieten. De beste werking begint als de temperatuur boven de 20°C komt. Een bus van 1 liter kost ca. 9 euro. Is het veel kouder, dan gebruik je best 'Confidor 200 S L'. Dat is een nieuw product, dat ook effectief helpt als de temperatuur lager is. Volgens de fabrikant zou dit product ook een lange nawerking hebben. Wie veel planten heeft, kan misschien afwisselend beide producten gebruiken. 'Confidor 200 S L' kost echter 125 euro. voor 1 liter. Dat is 14 maal duurder dan Theletox. Gelukkig is het ook te verkrijgen per 20 en 50 ml. Voor 50 ml zal de prijs schommelen rond de 10 euro. De producent geeft als dosis aan: 2,3 ml tot 5 ml per liter water. Ze melden dat het product revolutionair is tegen bladluizen. Daar wol- en andere luizen sterker zijn, kunnen we best 4 tot 5 ml per liter gebruiken. 'Confidor 200 SL' heeft een goede verdraagzaamheid bij planten, net zoals 'Theletox' overigens.

In maart mogen we de Conophytums zeker nog verwennen met een goede nevelbeurt. Ze zijn nog steeds in hun groeiperiode en mogen nog niet rimpelen. Hun rustperiode start rond einde april. Je kan aan de planten goed zien wanneer ze vocht nodig hebben. Een dag na het nevelen is van de rimpels niets meer te merken. Maart is de beste periode om de planten terug naar de koude kas te brengen. Met een beetje bijverwarming kunnen we de niet meer zo koude nachten makkelijk overbruggen. Zo'n warme luchtblazerkanon, zoals er een in de clubkas hangt, kan zeker aanbevolen worden. Ze zijn voor kleine serres echt het ideaal en vragen geen onderhoud. De prijs schommelt rond de 210,71 euro voor het grotere model en 148,74 Euro voor de kleinere maat. Ze zijn te verkrijgen bij Filclair Serren Industry n.v., Vierkeerstraat 14, B-8531 Harelbeke (Bavikhove), tel. : + 32 (0)56/71.09.49.

Tijdens enkele dagen na elkaar met volop zon mogen de meeste planten in de serre zonder problemen een uitgebreide nevelbeurt krijgen. Komt er in maart een tweede zonnige periode, dan herhalen we dat voor alle planten. Zo zijn ze echt het stof van de winter kwijt en krijgen ze een extra stimulans om in de groei te komen. Planten die in de nok van de serre staan, komen zo veel vlugger in groei en bloei. Nu zijn er nog geen insecten die "helpen" met het bestuiven van de bloemen. Dat is een voordeel in verband met de zaadwinning. Hou ook de geënte planten in het oog. Komen ze in groei, vergeet dan niet de onderstam te stimuleren met het geven van het nodige vocht. Wanneer je vorig jaar wat zeldzame soorten hebt gezaaid, is nu het moment gekomen om de nodige onderstammen in gang te trekken. Voor ons is de gemakkelijkste en zekerste onderstam, Echinopsis. Ons vakblad van april 1999 is volledig gewijd aan enten en onderstammen.

Deze maanden kunnen we ook starten met het verplanten van een vollegrond tablet. Ook daarvoor moet je enkele zaken in het oog houden : hou de grond waar de planten nu instaan, zeker droog; zorg voor wat ruimte zodat je de planten reeds vooraf uit de potten kan uithalen (doe dat heel voorzichtig, er rekening mee houdend dat de wortels geen schade mogen oplopen). Als wortels te lang zijn, dan mag je ze wel een stuk insnoeien. Tenslotte haal je de grond er allemaal uit en maak je het tablet grondig schoon. Breng vervolgens de reeds klaar gemaakte grondmengeling in het tablet, zo dat het bovenaan bolrond staat. Dan laten we de grond een paar dagen rustig op temperatuur komen. Tenslotte kan begonnen worden met het inplanten zelf. Ook nu weer zijn we uiterst voorzichtig met het behandelen van de wortels.

Gedurende de maand april kunnen we gerust water geven, hoewel nog niet te veel ineens en liever langs onder. De meeste planten staan dan in de groei en veel komt in bloei. Voor onze hobby is dat zeker een van de drukste maanden. Met verplanten kunnen we gewoon verder doorgaan. In maart en april moet je ook oog hebben voor je Phyllocactussen en ze zeker op tijd nevelen. De bloemknoppen zijn al goed gevormd, wanneer je ze koel en droog overwinterd hebt. Water geven is nog niet nodig, maar nevelen dus wel. Ook de kamerliefhebbers, zien spoedig leven komen in de planten. Toch moeten ze erg voorzichtig zijn met water geven.

Hier hebben we vier mogelijkheden:

- 1) De liefhebbers die in de zomermaanden hun planten in de tuin kunnen zetten.

- 2) De liefhebbers die kunnen beschikken over een balkon naar het zuiden, zuid-oosten of zuid-westen.
- 3) De liefhebbers die enkel hun planten kunnen zetten op de vensterbanken.
- 4) De liefhebbers die hun planten in de veranda hebben staan. Deze rekenen we bij de serre-liefhebbers.

De liefhebbers onder nummer 1, kunnen de planten enkel naar buiten brengen, als de ijsheiligen echt voorbij zijn. Hou er rekening mee dat het moet gebeuren op een moment dat de zon niet staat te branden. Van de huiskamer naar buiten, is een groot verschil in lichtsterkte. De liefhebbers onder nummer 2, kunnen op hun balkon heel wat cactussen en andere vetplanten onderbrengen. Dat kan op een tafel, maar ze kunnen ook in bloembakken staan. Daarvan kun je minituintjes maken. Hou er rekening mee dat ook hier, de eerste zonnestrallen schadelijk kunnen zijn. De planten moeten eerst de kans krijgen om stilaan te wennen aan de sterkte van het zonlicht. Zorg er eveneens dat een teveel aan regenwater makkelijk langs onder kan wegvloeien. De liefhebbers onder 3, kunnen heus wel een aantal soorten kweken zonder al te veel problemen. Aan een zonnige raam kunnen heel wat jonge cactussensoorten geplaatst worden. Dan kan het beste door de potten in lage plastic schalen te zetten. Dat is dan meteen ook gemakkelijk om langs onder water te geven. Zit je meer aan een schaduw kant, dan kan je er best planten zetten die niet van een te felle zon houden. Hier komt zeker het geslacht *Haworthia* bij de vetplanten voor in aanmerking. Bij de cactussen kan dat het geslacht *Gymnocalycium* zijn. Natuurlijk zijn er nog heel wat andere.

MEI

De maand mei is een echte groeimaand en een goede tijd om alle facetten van onze hobby actief te beleven. Je kan nu volop water geven. Met verpotten, verspenen, zaaien, stekken, enten enz, kunnen we nu doorgaan of beginnen. Alles hangt natuurlijk af van het weer: als het lang koud blijft (o.a. de ijsheiligen) dan wachten we even. In de tweede helft van de maand kunnen we starten met het aanplanten in openlucht. Wat deze maand (en ook de volgende) belangrijk is, is het in de hand houden van de temperatuur in de serre. De zon komt stilaan wat hoger te staan en dan gaat de temperatuur ook sneller naar omhoog. Welke temperatuur is het beste in de serre? Laat ons zeggen dat rond de 25°C zeker voldoende is voor de planten. Als het warmer wordt, mag je de ramen gerust opzetten. Deze temperatuur is ideaal om de groei er in te houden. Wanneer je gaat werken moet je dat zeker organiseren, dat iemand zo nodig, de ramen kan openen, of bij slecht weer kan sluiten. Of je koopt automatische raamopeners. Voor ca 74,37 euro kan je bij Filclair Serren Industry n.v., Vierkeerstraat 14, B-8531 Harelbeke (Bavikhove), tel. : + 32 (0)56/71.09.49 terecht.

Verpotten kan geen enkel probleem meer vormen, als je maar voorzichtig omgaat met het verwijderen van de oude grond. Ook het verspenen kan nu zeer goed, maar wacht tot de zaailingen dicht bij elkaar zitten. Bij het verspenen moet je erop letten dat je de zaailingen tamelijk dicht bij elkaar plaatst. Ze groeien dan beter, dat leerde de ondervinding. Zet je de zaailingen te ver uit elkaar, dan gaan ze makkelijker verkommeren. Begin steeds in de lengte-richting van je verspeenbakje. De volgende rij begin je steeds ter hoogte tussen twee zaailingen van de vorige rij. Zo hebben ze de meeste plaats om zich te ontwikkelen. Probeer ook de grootte van de zaailingen gelijk te houden. De grotere exemplaren zet je beter bij elkaar in een volgende verspeenbakje. De eerste drie to vier weken houden we de verspeenbakjes uit de volle zon.

Zaaien kan nog steeds. Zeker is het nu de goede moment, als je niet over een verwarmde zaaibak beschikt. Zo vlug het om en bij de 25°C komt, is zaaien zonder extra verwarming goed te doen. Zaai niet in de volle zon, daar de jonge kiemplantjes anders zouden verbranden. Het verschil

tussen de warmte in de dag en de frisse lucht tijdens de nacht zal het kiemen zeker bevorderen. Hou het zaaisel dagelijks in het oog, dan kan er weinig misgaan. Deze maand begint ook de periode van het stekken. Stekken kan allerlei oorzaken hebben. Dan denken we zeker aan het kweken van onderstammen, het inkorten van planten die te lang geworden zijn, het vermeerderen van zeldzame soorten, het redden van planten die dreigen verloren te gaan door rotting van de wortels, enz. Je moet in ieder geval wachten tot de wonde goed opgedroogd is, vooraleer de stek in de grond te steken. Bij vele soorten gaat dat drogen snel en gemakkelijk, bij andere gaat daar veel tijd over heen. Bij het geslacht *Euphorbia* bijvoorbeeld kan dat zeer lang duren. Bij de vetplanten kan dat gaan door bladstek of door het snijden van een scheut of stek, maar soms ook met de kleine blaadjes van de bloemstengel. Over deze werkzaamheden is er in onze tijdschriften van 1998 heel wat te lezen.

Enten kan vanaf deze maand en bij zonnig weer ook. Daarover hebben we het uitgebreid gehad in ons Vakblad van april 1999. Let er zeker op dat entling en entstam zeer goed in de groei zijn. Dat moet je weken daarvoor reeds voorbereid hebben. Tracht alles goed proper te houden en ent alleen wanneer je het zelf om een bepaalde reden nodig vind.

Het moeilijkste hoofdstuk blijft wel het water geven. Hier speelt de ondervinding echt een voorname rol. Daaom willen we het hier toch even benadrukken. Bij regenachtig weer kan je best wachten met water geven, tenzij de planten abnormaal droog staan. Om het je zelf gemakkelijker te maken, kan je de potten beter een beetje rangschikken volgens grootte. Je begrijpt best dat de grond in een 5,5 cm pot veel vlugger droog zal zijn, dan de grond in een 10cm pot. Ook de samenstelling van uw grondmengsel kan daar een grote rol in spelen. Iedereen zal dat zelf moeten ondervinden, door steeds wat controle uit te oefenen. Probeer de ondervinding te kweken dat je aan het gewicht van de pot kan merken of je water moet geven of niet. In deze en volgende maanden kan je het water geven best uitstellen tot na de warme zonnige uren. Geef je toch water in de volle zon, dan kunnen er nadien vlekken op de planten komen.

Wanneer je water langs onder kan geven, heeft het geen belang wanneer je het doet. Dat is ook zo bij het water geven van zaailingen, nog in de zaaipotjes of al verspeend. Ik heb het reeds meegemaakt, dat ik deze zelfs water gegeven heb in februari. Nadien heb ik dat nog gedaan. Langs boven lichtjes gesproeid en tevens de potjes met zaailingen, langs onder water laten opzuigen. Het resultaat is meer dan schitterend en dat zonder enig verlies. Daarbij staan ook een aantal zeldzame of gevoelige soorten zoals *Epithelantha* soorten, evenals de zeldzame en gevoelige *Mammillaria*'s zoals *hererae*, *diodica*, *deherdtiana* en andere *solisioides*. Deze periode gaan deze een weinig voeding verkrijgen. Dat zal zo niet forceren daar deze zaailingen zonnig staan. Eens deze nu tegen elkaar gegroeid zijn, zijn ze rijp om verspeend te worden. Voor het verspenen, deze eerst klaar maken. Dat wil zeggen, ze even zonder water laten staan, zodat de overtollige grond er gemakkelijk afkomt. De fijne wortels mogen echt niet gekwetst worden. Over deze vernoemde bezigheden, is er in de loop van 1998, heel wat informatie verschenen ins onze Vakblad. Dat moet je allemaal maar eens goed bestuderen.

Zoals iedere periode van het jaar, moet je ook nu nog altijd opletten of er nergens ongedierte zichtbaar wordt. Zelfs gewone bladluizen durven nu al de kop opsteken. Dat is goed zichtbaar op de bloeistengels van verschillende soorten uit de vetplanten groep. Maar ook wol- en schildluizen en rode spint zijn nooit ver weg in een verzameling.

In de tweede helft van deze maand, is het moment daar, dat we een aantal cactussen en andere vetplanten kunnen aanplanten in openlucht. Toch willen we hier enkele voorname punten nog even toelichten. Zorg ervoor dat de aanplanting zeker op een zonnige plaats staat en dat de grond waarin je de planten plaatst, een stukje hoger ligt en dat deze grond goed doorlatend is. Zet de planten niet te ver uit elkaar en dek nadien af met grove lavakorrel. Deze korrel houdt de planten zuiver, zelfs na een zware plensbui. Ook slorpen deze lavakorrels warmte op en geven deze door aan de onderliggende grond. Hou er tevens rekening mee dat er kleur dient te komen in het geheel en kijk

niet op een stuk natuursteen omdat het geheel dan echter lijkt. Natuurlijk komen de hoogste planten meestal achteraan te staan. Denk eraan dat cactussen en vetplanten echt samen horen in de buitentuin.

Hoe klein je aanplanting ook is, je zal er plezier aan beleven en ook de planten zelf zullen er meestal beter uitkomen. Ook over dit onderwerp is in de jaargang van 1998 van ons Vakblad uitvoerig geschreven. Het is nu en nog de ganse zomer het goede moment om uw kennissen uit te nodigen naar uw verzameling succulenten. Wanneer je merkt dat ze geïnteresseerd zijn, geef je natuurlijk een paar reserve plantjes mee, die je daarvoor zelf kunt opkweken. Zeker bij jongeren kan dat nadien zijn gevolgen hebben. Zo maak je ook de nodige propaganda om onze hobby verder bekend te maken. Let er daarom er ook op dat de serre altijd proper is en zorg ervoor dat de onkruiden geen kansen krijgen. Dat voorkomt meteen ook veel ziektes en ongedierte.

Nog een woordje apart over het gelacht Lithops. De Lithopsen zijn reeds enkele weken bezig met het geven van 2 nieuwe bladeren. Dit moet ten koste gaan van het oude bladpaar. Dat wil zeggen dat deze planten weinig vocht mogen krijgen. Nu en dan mogen ze even lichtjes geneveld worden tijdens de avonduren om het uitdrogen te vermijden. Eens de oude bladeren zijn verdroogd, mogen ze iets meer water krijgen. Toch mogen deze planten steeds matig water krijgen en zeker geen voeding. Hoe trager ze groeien, hoe beter ze hun natuurlijke vorm behouden. Onze Conophytum planten zien er nu niet mooi uit. Zij zijn in een periode van bladwisseling. Ook hier geven we tussenin een lichte nevelbeurt, zeker bij de kleinere soorten. Zo kunnen we totale verdroging vermijden. Eens de oude bladeren helemaal verdroogd zijn en de nieuwe doorbreken, mogen we iets meer nevelen. Dat kan bij sommige exemplaren binnenkort reeds zichtbaar zijn.

JUNI - JULI - AUGUSTUS

Laten we het eerst even over hittegolven hebben. De laatste jaren komen die meer en meer voor. Voor ons, liefhebbers, is dat echt geen gemakkelijke periode. De meeste moeite hebben we dan met het koel houden van de serre. Het is dan echt noodzakelijk dat de ramen van de serre dag en nacht open blijven. Het is de enige manier om de temperatuur te doen dalen. We kunnen als hoogste temperatuur meer dan 50°C noteren in de serre. Daarbij nog extra blazers in werking stellen om de warme lucht te laten circuleren is geen overbodige luxe. Dat is nodig omdat we geen stapelwarmte willen opbouwen.

Een tweede moeilijkheid is het water geven in zulke periode. In de serre moeten we er op letten dat we dat tijdens de avonduren doen. We proberen tevens het water zo te verspreiden dat er geen water in het hart van de planten blijft staan. Zeker bij de planten die in de nok staan is dat van groot belang. Wanneer de bakken mooi waterpas staan kunnen we het water daarin gieten en kunnen de planten het van onder opzuigen. Zo hebben we minder kans dat er planten gaan verbranden, te meer omdat met zulke hete periode de groei sterk wordt geremd. Wees dus niet te vrijgevig met water, en neem kortere tussenperiodes.

Ook de buitenaanplanting zal in zulke omstandigheden heel wat aandacht vragen. Normaal zal er niets gebeuren als we ook hier het watergeven goed in de hand houden; dus enkel water geven als de zon aan het dalen is en minder kracht heeft. Geven we gedurende de dag toch water op de planten, dan riskeren we dat een aantal planten verloren gaan door verbranding. Planten die reeds in de groei zijn kunnen er iets beter tegen. Ook met de zaailingen moeten we voorzichtig zijn. De nieuwe gezaaide soorten hebben nu best geen verwarming meer nodig. Zij moeten nu overigens goed aan de groei zijn. Gedurende de dag kan het tot meer dan 50°C en tijdens de nacht kan het rond de 20°C zijn. Die temperatuurwisselingen doet zaden sneller kiemen, maar ook de zaailingen zelf hebben dat graag. Zo worden ze sterker en zullen makkelijker overleven. Deze tekst is van

toepassing voor de maanden juni, juli en augustus. Dat is telkens een periode dat onze planten even een rustpauze nemen en we voorzichtig moeten zijn met watergeven. De regel “hoe warmer, hoe meer water geven”, geldt niet voor onze succulenten. Daar moeten we zeker rekening mee houden.

Met zulke hittegolf gaan we geen zaailingen verspenen en ook geen planten verpotten. We wachten dan even tot de temperatuur terug normaal is. Dan kan men heel de zomer verder gaan met verpotten en verspenen. De planten die verpot zijn, zetten we echter een paar weken in de schaduw. Deze planten moeten eerst nieuwe haarwortels vormen. Tijdens de zomer houden we de serre en de cactustuin beslist zuiver van onkruiden en zorgen we ervoor dat ook de rommel verdwenen is. We nodigen andere liefhebbers uit, zodat we onder elkaar wetenswaardigheden kunnenuitwisselen. Zo kunnen we steeds ergens iets nieuw leren. Zo kunnen we ook onze ervaringen aan anderen doorgeven. We zorgen ervoor dat we steeds ruilmateriaal hebben zodat we onderling planten kunnen ruilen. We kunnen gerust beginnen met het stekken van planten, behalve tijdens zo'n hittegolf. Bij de cactussen is het zo dat we de afgesneden stekken enkele weken flink laten opdrogen maar niet in de zon. Nadien gaan we ze bewortelen in een mineraalrijke grondmengeling. We kunnen daarbij ruim gebruik maken van bimskies omdat dit produkt de wortelvorming ten goede komt.

Bij de vetplanten kan het op verschillende manieren. De wonde zal veel vlugger geheeld zijn en de meeste vetplanten bewortelen sneller dan cactussen. Bij verschillende soorten stekken we de rozetten en leggen ze in de schaduw. Na 2 dagen leggen we ze op bimskies en na 2 weken zijn de meeste beworteld. Eens enkele wortels zichtbaar, kunnen we de stekken al verplanten. Dat gaat zo ook met blaadjes van vetplanten, maar niet met allemaal. We leggen ze bijvoorbeeld langs de randen op het tablet of van een pot boven op de gestrooide lavakorrel. Ook hier wachten we tot de nieuwe wortels zichtbaar zijn en dan kunnen we ze oppotten. Tussendoor vergeten we niet wat water te geven gedurende een zonnige periode. Bij het grootste aantal gaat dat zeer vlug, maar bij andere is dat een langduriger proces. Gaat het niet met de blaadjes van de plant zelf dan gaat het meestal wel met de blaadjes die we vinden aan de bloeistengel.

De meeste cactussen zijn nu uitgebloeid, behalve enige laatbloeiers, zoals de *Gymnocalycium*-'s die nu nog steeds nieuwe knoppen vormen. Ook de planten die in openlucht staan uitgeplant, staan nog te bloeien. Dat komt omdat ze later vocht krijgen en de nachten buiten kouder zijn dan in de serre. Natuurlijk zijn er een aantal soorten die ieder jaar later bloeien. We denken aan enkele *Mammillaria*'s, aan *Eriocactus jusbertii* voor de tweede maal, aan *Echinopsis* en *Lobivia*. Ook zijn er meerdere die tweemaal in het jaar bloeien. Wanneer het niet te heet is, groeien de meeste planten nu door tot het einde van september. De soorten die sinds lang niet verpot werden moeten beslist wat bijvoeding krijgen.

Zie op tijd uw planten die in pot staan na, zeker deze die het zichtbaar niet goed doen. Het zou best kunnen dat er wortelluis aan de kluit te zien is. Daarom moeten we niet aanstonds spuiten met Theletox, maar we kunnen de wortelkluit bepoederen met “disonex-stuif”. Dat is een goed middel. We kunnen hierbij best handschoenen gebruiken, het blijft per slot van rekening een gif. Ook “diazon-stuif” kan daarvoor gebruikt worden. Dat laatste is ook een goed middel ter bestrijding van mieren. Natuurlijk houden we de hele verzameling in het oog voor het opduiken van wol- en schildluizen. Ook de gevreesde rode spint kan bij zeer warm weer vlug grote schade brengen aan de planten. Deze laatste zijn gemakkelijk te herkennen aan het vuil bruin worden in de kop (groeipunt) van de planten. Bijzonder de *Rebutia*-'s en aanverwante geslachten zoals *Sulcorebutia*, *Aylostera*, *Digitorebutia*, *Mediolobivia* en andere *Lobivia*'s zijn vlug vatbaar. Een van de eerste slachtoffers is gewoonlijk *Setiechinopsis mirabilis*. Deze plant is een fijne welriekende nachtbloeier, maar zeer vatbaar voor rode spint. Dat is ook het geval met *Chamaecereus silvestrii*. Beide planten zijn meestal de barometers voor de rode spintmijt. Gelukkig is deze goed te bestrijden door het produkt ‘kelthane’. Dat produkt is ongiftig voor mens en dier, maar voor de spintmijt, de larven en de eieren is het dodelijk. Ook dat produkt is bij ons steeds verkrijgbaar en is al meer dan 50 jaar op de markt met hetzelfde resultaat.

SEPTEMBER - OKTOBER

Tijdens deze maanden zitten we op de wip tussen groei- en rustseizoen. Het weer kan nog heel mooi zijn met veel zon en goede temperaturen. Maar er kan ook heel wat regen uitvallen. Deze maanden vragen onze planten heel veel aandacht. Eens augustus voorbij, dan gaat ook de temperatuur niet zo hoog meer oplopen. Dat wil zeggen dat de planten langer kunnen gebruik maken van het geleverde gietwater. Maar daar zit nu juist de moeilijkheid om steeds de juiste beslissingen te nemen. Laat het ons zo stellen dat we eerder te weinig water geven dan te veel. Wie een kleine verzameling heeft, zowel in de serre als daarbuiten, kan langer wachten om te reageren. Zo lang het weer tijdens de dagperiode voldoende warmte meebrengt, kunnen we nog even rustig betijen en de gewone verzorging doorgeven. Anders is het wanneer het vochtig en kouder weer wordt. Dan moeten we goed opletten wat we doen. We geven dan echt niet meer de volle pot water, maar houden het meer oppervlakkig, wanneer er een paar betere dagen tussen komen. Eens begin september, kan men een eerste maal bij het gietwater nog voeding bijmengen, maar zonder stikstof, dat om de planten af te harden en beter voor te bereiden op de komende bloeiperiode in het voorjaar. Half de maand doen we dat een tweede maal en daarna is alle voeding uit den boze. Wil dit nu zeggen dat alle planten geen nat meer mogen hebben na einde september?

Zeker niet wanneer het nog een aantal dagen zonnig weer is. We gaan ze dan zeker geen volle laag geven, maar broezen alles nog eens goed gedurende een paar opeenvolgende zonnige dagen. Dat is ook goed om de vollegrond tabletten niet te snel onderaan te laten uitdrogen. Maar ook hier weer niet overdrijven, eerder te weinig dan te veel moet het motto zijn. Wanneer de temperatuur op die zonnige dagen boven de 18°C komt, moet je zeker luchten. Dat is echt nodig om de planten af te harden voor de winterperiode. Hoe meer je dit doet hoe beter de planten de lichtarme periode zullen doorkomen; hou er wel rekening mee dat sommige individuele planten, groepen of geslachten, iets meer of minder water moeten hebben.

Bij het geslacht Lithops moeten we eerder wat vroeger minderen met water geven en bij het geslacht Conophytum moeten we voorzichtig doorgaan. Dat zijn wintergroeiers en die mogen zeker niet uitdrogen tijdens de volgende periode (tot einde april). Ook in oktober mogen beide geslachten niet veel water krijgen. Het is enkel wanneer ze het zelf vragen dat we reageren. Dat kun je goed opmerken wanneer de bladeren lichtjes beginnen te rimpelen. Een goede nevelbeurt is voldoende om dat op te lossen (bij een zonnige dag !). Je zal merken dat minder dan twee dagen later, de bladeren terug gespannen staan. Ook hier zeer voorzichtig en niet overdrijven daar deze planten anders gaan misvormen. Ook bij een aantal andere geslachten mag men bij goed weer wat oppervlakkig nevelen gedurende een paar betere dagen. Dan denken we aan Gymnocalycium, Notocactus, Haworthia, ook al omdat daar nog een aantal winter groeiers bijzitten, en er zijn er nog.

Half oktober is het meestal gedaan met water geven of broezen, ook bij goed weer. Dan kun je de temperatuur best drukken door te luchten. Nu kan je sneller iets fout doen dan in september. Nu moet beslist de verwarming goed nagezien worden en enkele keren getest. Zie dat je ook de brandstof op tijd nakijkt. Anders is het gesteld met de buitenaanplanting. Wie niet te veel planten buiten heeft staan, kan natuurlijk langer afwachten omdat de planten makkelijk op 1 avond kunnen binnen gezet worden. Wie wel veel planten buiten heeft staan, kan de uiterste datum zeker niet afwachten. Je weet maar nooit wanneer de eerste vorst een kijkje komt nemen. Daarom moet het binnenbrengen bij grotere verzamelingen zeker gebeuren tegen het einde van september, weer of geen weer. Ten hoogste kan dat 1 week uitgesteld worden voor de grote planten. De meer zeldzamere planten en de mooiste planten moeten het eerste naar binnen. Wanneer je veel planten binnen moet zetten en je hebt eigenlijk plaats te kort, en dat is bij de meesten het geval, dan moet je zorgvuldig te werk gaan. Zorg er eerst voor dat de kleinere potten zoveel mogelijk tussen andere succulenten de gaatjes opvullen. Daarna komen de iets grotere planten aan de beurt en dan die planten die makkelijk nog

onder een tablet kunnen staan. Schuif de potten zo dicht mogelijk bij elkaar om plaats te smokkelen en daarna komen de grootsten aan de beurt. Doe het zo, dat je steeds bij het merendeel van uw verzameling kunt komen. Je weet nooit wat er kan gebeuren, dus beter voorkomen dan genezen.

Voor je met deze verhuis begint moet je zorgen dat je isolatie al op zijn plaats zit. Plaats deze zo dat je de ramen nog kunt open zetten. De winterzorgen komen later aan de beurt. Maak er een gewoonte van dat je ook nu en de komende tijd alle dagen uw verzameling gaat bezoeken en nakijken. Dat is echt nodig om alert op alles te kunnen reageren. Ook wat het ongedierte betreft moeten we deze maanden extra aandachtig zijn. Zijn er een paar jonge planten, die het niet willen doen, zie dan de wortels even na of er geen wortelluis zit te knagen. Ook wolluizen en rode spint kunnen nog heel wat schade aanrichten. Zie op tijd ook de vetplanten na, zeker deze die een rozet vormen. Daarbij denken we aan *Aloe variegata*, aan een aantal *Haworthia*'s en *Echeveria*'s. Het is soms al te laat wanneer je het euvel hebt opgemerkt.

Ga regelmatig in het hart van de plant kijken, want daar zitten meestal de eerste beestjes tussen de binnenblaadjes. Er kan niet genoeg op egdrukt worden dat je er moet voor zorgen dat je planten op tijd in rust komen. Dat is belangrijk omdat er de komende maanden heel wat uren licht minder zal zijn. Alle groei moet dus uit de planten zijn tegen de tweede week van oktober. Natuurlijk behoudens de wintergroeiers. Normaal is het nu met enten en stekken gedaan, behalve als het gaat om een plant te redden. Ook met verspenen kan je best half september stoppen omdat je bij voorbaat niet kunt weten of er goed of slecht weer aankomt. Wat het verplanten betreft geef ik de raad om dat liever te starten in het voorjaar. Heb je een grote verzameling en heb je geen andere keus, dan kan het nog steeds, maar onder bepaalde voorwaarden. Bij een volle grond tablet kun je best wachten tot het voorjaar. Anders is het voor die planten die in potten staan. We denken aan planten in de maten 5.5 cm, 6.5 cm, 8.5 cm, die recht van de kwekers komen en waarvan de voeding zeer vlug is verdwenen. Dat komt omdat die enkel voeding geven voor een periode van 6 weken. Dan kun je best zo vlug mogelijk die plantjes ompotten in de eigen grondmengeling.

NOVEMBER - DECEMBER

De meeste planten moeten nu echt in rust staan en de temperaturen in de serre mogen beslist niet te hoog oplopen. Wat is nu de beste temperatuur om te overwinteren? Dat hangt er natuurlijk van af welke soorten je moet overwinteren. Is dat een gewone verzameling zonder uitschieters, dan is een temperatuur van 10°C zeker het ideaal. Wanneer je een grote serre moet verwarmen, dan tracht je de stookkosten wat in te perken. Door ervaring weten we dat een temperatuur van 7 à 8°C best mogelijk is zonder problemen. De soorten die meer warmte moeten hebben, staan dan in de kleine serre die in de serre staat. Daarin kan je de temperatuur op 12°C houden met bijvoorbeeld een kleine warmelucht blazer.

Wanneer alle planten, die in de zomerperiode buiten staan, in hun winterkwartier zijn ondergebracht, is het werk nog niet gedaan. De meeste liefhebbers kunnen zich dan beperken tot een dagelijkse controle om te zien of alles normaal is. Veel aandacht moet blijven gaan naar het ontdekken van de gekende beestjes, namelijk: wolluizen, schildluizen, wortelluizen en rode spint. Ook al is het winter, je moet alert blijven reageren en de nodige bestrijding toepassen. Bestrijden doe je op een dag dat de zon schijnt, dan heb je meer kans op succes. Maar ook de planten vragen nog aandacht en dan zeker de wintergroeiers, zoals *Mammillaria plumosa*, *Mam. schiediana* en andere. Ook veel aandacht moet er zeker gaan naar het geslacht *Conophytum*. Deze planten zitten nu echt in hun bloei- en groeiperiode. Dat wil niet zeggen dat we ze veel water moeten geven, zeker niet. Wanneer je ze alle dagen nakijkt, zul je merken dat deze planten zelf laten zien wanneer ze

water nodig hebben. Je kan dat zien aan de huid die begint te rimpelen aan de zijkant van de kopjes. Dan wachten we even op een warmer moment en broezen eens goed over de planten heen. Twee dagen later kun je reeds merken dat de huid terug gespannen staat.

Bij deze planten heb je nu ook veel plezier van de bloeiperiode. Wat een kleuren zitten daar niet bij. Iedere dag staan er nu, reeds weken lang, honderde bloempjes open. Toch mooi meegenomen in deze tijd van het jaar. Dat is echt het voordeel wanneer er verschillende geslachten in de serre te vinden zijn. Ook de Lithops vragen nog je aandacht. Ook zij tonen nu volop hun bloemen, zij het wel steeds maar gedurende enkele uren in de late namiddag. Ook zij, al zijn het geen wintergroeiers, vragen nu je volle aandacht. Ook zij mogen nog eens goed geneveld worden op het moment dat de rimpels goed zichtbaar zijn. Ook hier kan dat best gebeuren op een zonnige dag. Ook hier zal je nadien kunnen opmerken dat de rimpels volledig verdwijnen. Na de bloei mogen ze echt geen water meer krijgen, vermits ze naar de rustperiode toegaan. Deze periode houden we ook de muizen in het oog. Veldmuisjes zijn nu overal aanwezig en zoeken nog de laatste weken om voorraad op te slaan voor de wintermaanden. Bijzonder de cactuszaden zijn een zeer gewilde buit. Nu het meeste zaad rijp is, kunnen we deze gasten echt wel missen.

Nog een ander geslacht van de rijke familie van de Mesembryanthemaceae, komt onze aandacht opeisen, namelijk de *Faucaria*-is. Ze beginnen nu hun bloemen te laten zien. Van insecten is er nu geen sprake, dus kan het veilig met penselen gebeuren. Ook deze planten krijgen nog een beetje water in de onderschotels. Wil je deze winter nog planten verplanten en beschik je over een serre of veranda, dan kan dat nog onder bepaalde voorwaarden. Eerst en vooral moet je de nodige zonnige plaats hebben in serre of veranda. Dat is echt nodig op enige kans op succes. De grondmengeling die je gebruikt moet eerst een paar weken op temperatuur komen in de serre. Gebruik enkel zwarte plastieken potten, daar deze onder de invloed van licht en zon, beter de grond kunnen opwarmen. Laat de temperatuur in de serre of veranda zeker niet onder de 8 à 10°C komen. Geef deze planten ook geen water gedurende een paar maanden. Nadien kan men een weinig nevelen bij een zonnige periode.

Wacht even met verplanten tot de oude grond in de potten droog is. Dan kan je deze goed verwijderen zonder de wortels te kwetsen. Ook de geënte exemplaren, moeten we bijvend in het oog houden. In de winterperiode kunnen ze best tussenin een weinig water krijgen, zodat ze niet te fel krimpen. Ook hier kan dat best op een zonnige dag gebeuren. Heb je een aantal epiphytische cactussen, dan moet je deze ook de nodige aandacht geven. Hou ze liefst bij een temperatuur van minimum 10°C. En let op de watergift, want de potgrond mag bij deze planten niet volledig uitgrogen. Je moet ze tussendoor eens goed nevelen. Ook hier weer op een zonnige dag. De Phyllocactussen kunnen beter tegen een lagere temperatuur en vragen bijgevolg niet zoveel aandacht in de winter. De winterperiode is zeker ook het goede moment om de naamplaatjes bij de planten te controleren op hun leesbaarheid.

Voor hen die zich specialiseren in één of meerdere geslachten, is er nu meer tijd voorhanden om daarover opzoekwerk te doen. Hier kan je dankbaar gebruik maken van de boeken van de bibliotheek. Wanneer je meerdere exemplaren bijeen hebt staan van het geslacht *Gymnocalycium* is het echt aanbevolen om deze planten tussenin eens te benevelen. Ook hier tijdens een zonnige dag en zodanig dat de planten tegen de avond droog zijn. Dat is eveneens van toepassing op de meeste zaailingen. Sommige zijn nog echt te klein om ze droog door de winter te krijgen.